

це не було зроблено раніше вантажовідправником (вантажоодержувачем), належний фрахт, внести плату за простій, відшкодувати зазначені перевізником витрати, пов'язані з вантажем, а у випадку загальної аварії – зробити аварійний внесок або надати належне забезпечення [1, ст. 170].

Підсумовуючи вищенаведене, зазначимо, що навіть короткий огляд питання виконання договору морського перевезення вантажу демонструє наявність особливостей у обов'язках сторін, обумовлених специфікою морської галузі: прийому вантажу та виплати фрахту, видачі вантажу, забезпечення морехідного стану морського судна, тощо. Тому належне виконання договору морського перевезення вантажу обумовлене дотриманням його сторонами ряду умов, що впливають безпосередньо із закону і їхньої домовленості і необхідні для нормального початку та завершення перевізного процесу.

Список використаної літератури

1. Кодекс торговельного мореплавства України [Електронний ресурс]: Закон України від 23.05.1995 (в редакції від 05.01.2017). – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/176/95-%D0%B2%D1%80/page>. – Назва з екрана.
2. Булгакова І. В. Науково-практичний коментар до Кодексу торговельного мореплавства України [Текст] / І. В. Булгакова, О. В. Клепікова. – К.: Ліга Закон, 2012. – 457 с.
3. Міжнародна конвенція про уніфікацію деяких правил про коносамент від 25.08.1924 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_221. – Назва з екрана.
4. Харитонов Є. О. Цивільне право України [Текст] / Є. О. Харитонов, О. І. Харитонova, О. В. Старцев. – Вид. 3-є доповн. і переробл. – К.: Істина, 2011. – 808 с.

М. В. Захарченко

студ. IV курсу

спеціальність «Правознавство»

Науковий керівник: к. ю. н., доц. О. О. Нігрєєва

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ВІЙСЬКОВИХ І ДОПОМІЖНИХ ВІЙСЬКОВИХ СУДЕН

Військово-Морські Сили України відроджуються, особливо сьогодні, коли 2017 р. оголошений роком українського флоту. Наразі запущені проекти з будівництва нових і ремонту старих кораблів задля ефективного виконання покладених на них завдань. Саме

тому в період активного ведення воєнних дій як на суші, так і на морі стає вкрай необхідним чітко визначення статусу військових і військово-допоміжних суден.

Конвенція ООН про відкрите море від 29.04.1958 р. дає доволі широке поняття: військовий корабель – судно, що належить збройним силам держави, що носить зовнішні емблеми (військово-морський прапор і вимпел) як відмітної ознаки його національності, що знаходиться під командуванням офіцера, внесеного до реєстру військово-морського флоту, і має екіпаж, підпорядкований регулярній військовій дисципліні [1, с. 117]. Аналогічно військовий корабель визначає Конвенція ООН з морського права від 10.12.1982р. та двосторонні угоди України з Канадою, США, Англією тощо.

У сучасну епоху військове мореплавання, здійснюване в рамках свободи судноплавства, є однією з ефективних форм зовнішньополітичної діяльності держав. Разом з тим держави не вільні у виборі своїх дій в світовому океані. Вони повинні будувати свої міждержавні відносини у морському просторі у повній відповідності до вимог Статуту ООН і принципів мирного існування, розумно враховувати зацікавленість інших держав у використанні свободи відкритого моря. Внаслідок цього і сама свобода військового мореплавання не є абсолютною. Вона також повинна здійснюватися з дотриманням основних принципів і норм міжнародного права з метою сприяння миру, міжнародній безпеці та підтриманню правопорядку на морях і в океанах [2, с. 182].

У відкритому морі військові кораблі мають свободу судноплавства у мирних цілях, тому перебувають та переміщуються там вільно і без узгодження з іншими державами. До того ж у відкритому морі військові кораблі користуються абсолютним імунітетом від юрисдикції будь-яких держав, крім держави прапора. Інша справа, коли військові кораблі потрапляють до територіального моря чи до внутрішніх вод, на які поширюються суверенні права інших держав. Свобода мореплавства стає обмеженою, за винятком випадків, передбачених нормами міжнародного морського права [3, с. 1].

У чинному вітчизняному законодавстві можна виокремити два порядки (чи види) заходження і перебування іноземних військових кораблів у територіальних водах України залежно від мети їх заходження чи перебування. Перший порядок передбачає такі цілі перебування: а) участь у спільних військово-морських навчаннях та інших заходах щодо вдосконалення військової підготовки в рамках домовленостей про міжнародне військово-морське спів-

робітництво; б) транзитне переміщення через територіальні води України; в) надання Україні на її прохання військової допомоги у відсічі збройної агресії з боку третьої країни чи надання допомоги в ліквідації стихійного лиха; г) обслуговування інших військових частин, які розміщені на території України відповідно до міжнародних договорів. Цей порядок передбачений Законом України «Про порядок допуску та умови перебування підрозділів збройних сил інших держав на території України» від 22.02.2000 р. Міністерство закордонних справ України разом з Міністерством оборони України вносять до Ради національної безпеки і оборони України пропозиції щодо допуску іноземних військових кораблів на територію України. Другий порядок відповідає міжнародним морським звичаям щодо дружніх візитів іноземних військових кораблів [3, с. 1].

Права і обов'язки військового корабля у відкритому морі та іноземних територіальних і внутрішніх водах регламентуються Женевськими конвенціями 1958 р., Конвенцією ООН по морському праву 1982 р., іншими угодами, а також національним законодавством відповідних держав [4].

Іноземні військові кораблі мають: імунітет від юрисдикції іноземної держави (нерозповсюдження у відкритому морі законів і правил іноземної держави, у територіальному морі і внутрішніх водах – кримінальної, цивільної та адміністративної юрисдикції); імунітет від примусових дій (арештів, обшуків, конфіскацій тощо), спеціальні привілеї (звільнення від митного огляду, більшості зборів і мит).

В відкритому морі військові кораблі щодо іноземних невійськових суден мають право: вчиняти огляд судна, якщо є достатні підстави вважати, що воно займається піратством, несанкціонованим віщанням, не має державної належності або, хоча несе іноземний прапор, має ту ж державну належність, що і корабель, який здійснює огляд; вести боротьбу з піратством – переслідувати і захоплювати піратське судно і арештовувати майно та осіб, що знаходяться на ньому; здійснювати переслідування по «гарячих слідах»; співпрацювати в припиненні несанкціонованого мовлення; здійснювати інші правомочності, передбачені міжнародними договорами.

В територіальних і внутрішніх водах військові кораблі підкоряються правилам судноплавства та перебування, установлених прибережною державою [4].

Найбільш повним документом, що регулює діяльність іноземних військових кораблів в Україні, є Правила плавання і перебування в територіальному морі, внутрішніх водах, на рейдах та в портах

України іноземних військових кораблів, затверджені постановою КМУ від 16.05.1996 р. Аналіз цього нормативного акту дає підстави зазначати, що правила в контексті нинішньої ситуації в країні є застарілими, вони потребують деталізації, переосмислення та перегляду відповідно до Указу Президента «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 02.09.2015 р. «Про нову редакцію Военної доктрини України» від 24.09.2015 р. Перепоною на шляху до перегляду цих положень є також той факт, що більшість керівних документів є внутрішніми, з обмеженим доступом [5].

Таким чином, вважаємо за потрібне адаптувати норми відповідних нормативно-правових актів, що регулюють діяльність військових кораблів, до міжнародних правових актів, чинних редакцій Закону України «Про Збройні Сили України», Бойового статуту Збройних Сил України, а також нової військової доктрини держави.

Список використаної літератури

1. Савченко М. І. Морське право [Текст] / М. І. Савченко – Мінськ: Слово, 2008. – 614 с.
2. Антонович М.М. Міжнародне публічне право [Текст] / М. М. Антонович. – К.: Вид-дм «КМ Академія»; Алеута, 2003. – 308 с.
3. Правовий режим іноземних військових кораблів в територіальних водах та портах України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://studopedia.com.ua/1_374405_pravoviy-rezhim-inozemnih-viyskovih-korabliv-v-teritorialnih-vodah-ta-portah-ukraini.html. – Назва з екрана.
4. Конвенція ООН з морського права 1982 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_057. – Назва з екрана.
5. Правила плавання і перебування в територіальному морі, внутрішніх водах, на рейдах та в портах України іноземних військових кораблів [Електронний ресурс]: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 16.05.1996. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/529-96-%D0%BF>. – Назва з екрана.

Е. А. Крістева

студ. IV курсу

спеціальність «Правознавство»

Науковий керівник: к. ю. н., доц. Є. Д. Стрельцова

КАПІТАН МОРСЬКОГО ТОРГІВЕЛЬНОГО СУДНА: ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЙОГО ПРАВОВОГО СТАТУСУ

Одним із найважливіших засобів здійснення міжнародної торгівлі в сучасних умовах глобалізації є світовий торговельний флот, який перевозить близько 90 % всіх зовнішньоекономічних ванта-